

ΕΚΔΟΣΙΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

AGG

ΥΠΟ
Δ. ΑΓΓΕΛΑΚΟΠΟΥΛΟΥ
ΕΠΙΘΕΩΡΗΤΟΥ ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΗΣ

ΠΩΣ ΓΙΑΤΡΕΥΕΤΑΙ
Η ΚΛΑΠΑΤΣΑ ΤΩΝ ΠΡΟΒΑΤΩΝ Κ.Λ.Π.
(ΔΙΣΤΟΜΙΑΣΙΣ)

ΕΚΔΟΣΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ "ΓΕΩΡΓΙΚΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ", ΙΟΥΝΙΟΥ 1927

ΤΙΜΑΤΑΙ ΔΡΑΧ 2

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΓΕΩΡΓΟΥ

ΑΡΙΘ 41

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΤΥΠΟΙΣ ΕΥΑΓ. ΜΑΣΤΟΡΑΚΟΥ ΠΕΙΡΑΙΩΣ 48
1927

ΜΟΝΟΝ ΜΙΑ ΠΟΙΟΤΗΣ

*Ἐκχυλίσματος δι' αἰθέρος τῆς ἀρρενοπτερίδος θὰ γιατρούνη
τὰ πρόβατά σας.*

ΑΠΑΙΤΕΙΤΑΙ ΠΑΝΤΟΤΕ ΤΗΝ ΚΑΤΩΤΕΡΟ ΜΑΡΚΑΝ

Η ΑΡΡΕΝΟΠΤΕΡΙΣ ΖΙΝΙΟΥ

Όλοι οι τσοπάνηδες τὴν ξέρουν καλά.

Πωλεῖται εἰς ὅλα τὰ φαρμακεία καὶ φαρμακεμπορεῖα

καὶ παρὰ τῆ Ἑλληνικῆ Γεωργικῆ Ἑταιρείᾳ

(Ἀθῆναι ὁδὸς Πανεπιστημίου 53)

ΕΚΔΟΣΙΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΥΠΟ
Δ. ΑΓΓΕΛΑΚΟΠΟΥΛΟΥ
ΕΠΙΘΕΩΡΗΤΟΥ ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΗΣ

**ΠΩΣ ΓΙΑΤΡΕΥΕΤΑΙ
Η ΚΛΑΠΑΤΣΑ ΤΩΝ ΠΡΟΒΑΤΩΝ ΚΤΛ.
(ΔΙΣΤΟΜΙΑΣΙΣ)**

ΕΚΔΟΣΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΓΕΩΡΓΙΚΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ ΙΟΥΝΙΟΥ 1927

ΤΙΜΑΤΑΙ ΔΡΑΧ. 2

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΓΕΩΡΓΟΥ

ΑΡΙΘ. 41

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΤΥΠΟΙΣ Ε. ΜΑΣΤΟΡΑΚΟΥ
1927

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

Η ΝΟΣΟΣ ΔΙΣΤΟΜΙΑΣΙΣ

(ΒΔΕΛΛΑ - ΚΛΑΠΑΤΣΑ)

Ἡ Διστομίασις (βδέλλα κλαπάτσα) εἶναι νόσος παρισιτική τοῦ ὕπατος τῶν βοῶν, ἀγελάδων, μόσχων, προβάτων, χοίρων καὶ αἰγῶν. Τὸ παράσιτον ποὺ προκαλεῖ τὴν νόσον εἶναι ἕνας πλατὺς σκόληξ, ἡ βδέλλα, τὸν ὁποῖον ἀνευρίσκομεν ἐντὸς τοῦ ἥπατος τῶν προσβεβλημένων ζῴων. Τὰ ὑγιᾶ ζῶα παίρνουν τὴν βδέλλα ὅταν βοσκήσουν εἰς λειβάδια ποῦ κρατοῦν νερὰ ἢ καὶ ἀπλῶς ὑγρὰ, κοινῶς βαρυκὰ, εἰς τὰ ὁποῖα παρέμειναν βόσκοντα τὰ περασμένα χρόνια ἄλλα ζῶα βδελιασμένα.

Ἴνα οἱ κτηνοτρόφοι μας δυνηθοῦν ἀποτελεσματικῶς νὰ προφυλάξουν εἰς τὸ μέλλον τὰ ζῶα των ἀπὸ τὴν νόσον, ἀνάγκη νὰ γνωρίζουν κατὰ τίνα τρόπον πολλαπλασιάζεται τὸ παράσιτον ἐντὸς τοῦ ἥπατος τῶν προσβεβλημένων, τὰς μεταμορφώσεις του εἰς τὰς βοσκὰς καὶ πῶς μεταδίδεται ἡ νόσος ἀπὸ τὰ ἀσθενῆ εἰς τὰ ὑγιᾶ.

Αἱ βδέλλαι ποὺ εἶναι μέσα εἰς τὸ σκότι τῶν ζῴων, γεννοῦν τὴν ἀνοιξιν κάθε μία τριακόσια περίπου μικρὰ αὐγά. Ὅστις θέλει νὰ βεβαιωθῆ περὶ τούτου, ἄς ἀνοίξῃ τὴν ἀναφερομένην ἐποχὴν τὴν φλέβα σκοτιοῦ βδελιασμένου ζῴου, καὶ ἐκεῖ θὰ εὔρῃ μέγαν ἀριθμὸν αὐγῶν τῶν παρασίτων, ὑπὸ μορφὴν λεπτῆς ἄμμου. Τὰ αὐγά ταῦτα κατέρχονται κατὰ δόσεις εἰς τὴν χοληδόχον κύστιν, καὶ διὰ τοῦ χολαγωγοῦ πόρου πίπτουν εἰς τὰ ἔντερα, ὁπόθεν μετὰ τῶν κοπράνων πίπτουσιν ἐπὶ τῶν βοσκῶν. Ὅταν τὰ αὐγά τῆς βδέλλας πίπτουσιν ἐπὶ ἐδάφους ξηροῦ, ἢ ἡ θερμοκρασία εἶναι χαμηλή, ὡς συμβαίνει τὸν χει-

μῶνα, τότε τὰ αὐγὰ δὲν ἀνοίγουν καὶ καταστρέφονται· ἂν ὅμως εὐρωσιν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους; ὑγρασίαν καὶ θερμοκρασίαν 100 - 250 τότε ἀνοίγουν, καὶ ἐξ αὐτῶν ἐξέρχονται μικροσκοπικὰ ἔμβρυα, ὀνομαζόμενα πρωτοσκώληκες. Οἱ πρωτοσκώληκες οὗτοι μετατοπίζονται μέσα εἰς τὰ νερά, μέχρις ὅτου συναντήσωσιν εἰδικὰ σαληγκάρια, ἐντὸς τῶν ὁποίων εἰσχωροῦσι καὶ ἐκεῖ μεταμορφοῦνται εἰς κέρκους.

Ὑπὸ τὴν μορφήν τοῦ κέρκου τὰ ζῴρια ἐγκαταλείπουν τὰ σαληγκάρια καὶ προσκολλῶνται εἰς τὰς ρίζας τοῦ χόρτου, ὅπου ἐκ νέου μεταμορφοῦνται εἰς κύστεις. Εἰς τὴν μορφήν τῶν κύστεων εἶναι εὐκόλον εἰς κάθε ποιμένα νὰ ἴδῃ τὸ παράλιτον, ἀρκεῖ νὰ ἐκριζώσῃ χόρτον ἀπὸ μέρος βαρυκόν, ὅπου ξέρει ὅτι βδελιάζουν τὰ πρόβατα, καὶ νὰ παρατηρήσῃ πρὸς τὸν ἥλιον. Τότε θὰ διακρίνη εἰς τὴν ρίζαν του μικρὰς κύστεις μεγέθους κεφαλῆς καρφίτσας καὶ χρώματος σὰν κεχοιμπάρι, δυνατὸν νὰ ἀνεύρῃ 2-5-20-50 κύστεις, ἀναλόγως τῆς μόλυνσεως τοῦ τόπου. Ὑπὸ τὴν μορφήν τῆς κύστεως τὰ παράσιτα δύνανται νὰ παραμείνωσιν ἐπὶ τοῦ χόρτου, ἐν λανθανούσῃ ζῳῇ, ἐπὶ χρόνον ἀόριστον, μέχρις ὅτου τὰ ζῴα βόσκοντα τὰς καταπιῶν μαζί μετὰ τὸ χόρτον. Αἱ κύστεις ἐντὸς τοῦ στομάχου θραύονται καὶ ἐξ αὐτῶν ἐλευθεροῦνται οἱ λεγόμενοι κερασφόροι σκώληκες, οἵτινες μεταναστεύουσιν εἰς τὸ ἥπαρ διὰ τοῦ ἀγωγοῦ τῆς χοληδόχου κύστεως. Ἐντὸς τοῦ ἥπατος οἱ κερασφόροι σκώληκες ἐγκαθίστανται ἐντὸς τῶν χολικῶν ἀγγείων καὶ ἐκεῖ σὺν τῷ χρόνῳ ἀναπτύσσονται εἰς τελείους σκώληκας (βδέλλες), τρεφόμενοι μετὰ τὸ αἷμα τοῦ ζῴου. Ἀπὸ τῆς ἡμέρας ποὺ οἱ σκώληκες οὗτοι θὰ ἐγκατασταθοῦν ἐντὸς τοῦ ἥπατος μέχρις ὅτου ἀναπτυχθοῦν εἰς τέλειες βδέλλες, ἱκανὲς νὰ γεννήσωσιν αὐγὰ, ἀπαιτοῦνται 70 περίπου ἡμέρες. Παρατηροῦντες τὰς βδέλλας, εἰς σκότι προσβεβλημένο, θὰ εὐρωμεν αὐτὰς εἰς διάφορα μεγέθη, ἀπὸ τὴν ἐμβρυώδη αὐτῶν κτῆστάσιν, μουχρίτσα, μέχρι τῆς τελείας βδέλλας· τὸ τοιοῦ-

τον δὲ ἐξηγεῖται ὅτι τὸ ζῶον δὲν ἐπῆρεν εἰς τὴν βοσκὴν τὰ παράσιτα εἰς μίαν καὶ μόνην ἡμέραν, ἀλλὰ ἐπὶ πολλὰς κατὰ συνέθειαν ἡμέρας ἢ κατὰ ἀραιὰ χρονικὰ διαστήματα.

Ὅταν ὁ ἀριθμὸς τῶν παρασίτων εἰς τὸ σκότι δὲν ὑπερβαίνει τὰ ἑκατὸν φύλλα, τὸ ζῶον δὲν φαίνεται νὰ πάσχη, καὶ τὰ παράσιτα, ἀφ' οὗ παραμείνωσι 5—6 ἡμέρας ἐντὸς τούτου καὶ γεννήσωσι τὰ αὐγά των, ὀλίγον κατ' ὀλίγον θνήσκουσι καὶ ἐξέρχονται τοῦ ὀργανισμοῦ, καὶ οὕτω τὸ ζῶον αὐτοθεραπεύεται. Ὅταν ὁμοῦς ὁ ἀριθμὸς τῶν παρασίτων φθάνει τὰ 150—300, καὶ τὰ πρόβατα τρέφονται ἀνεπαρκῶς, τότε ἐκδηλοῦται εἰς αὐτὸ ἡ βαρεῖα μορφή τῆς Διστομιάσεως, ἡ ὑδατώδης καχεξία. Τὰ συμπτώματα ταύτης εἶναι ἀνορεξία, δεῖψα, διάρροια, ἀναιμία, τὴν ὁποίαν οἱ ποιμένες διακρίνουν εἰς τὸ μάτι τοῦ ζῴου, οἴδημα εἰς τὴν κάτω σιγῶνα, μπότλια = γκοῦσα, καὶ τέλος κατάστασις μαρασμώδους αὐτῶν καὶ θάνατος.

Ἐὰν ὁ ἀριθμὸς τῶν παρασίτων ἐντὸς τοῦ ἥπατος φθάσῃ τὰ 500 - 700 - 1000, τότε προκαλεῖται ὀξυτάτη μορφή ὑπατίτιδος, κύρρωσις τούτου, στάσις τῆς κυκλοφορίας τοῦ αἵματος, ἀποτέλεσμα τῆς ὁποίας εἶναι τὸ ἐξίδρωμα, νερὰ ἐντὸς τῆς κοιλίας 3 - 5 - 10 ὀκάδες, καὶ ἀκολουθεῖ ταχέως ὁ θάνατος τῶν ζῴων. Εἰς τὴν τελευταίαν ταύτην μορφήν τῆς νόσου ὀφείλεται ἡ πανωλεθρία τῶν ποιμνίων καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα τὸ φθινόπωρον τοῦ 1915 καὶ τὴν ἀνοιξιν τοῦ 1920. Τὴν κατ' ἐξοχὴν θανατηφόρον ταύτην μορφήν τῆς διστομιάσεως οἱ ποιμένες ἀποκαλοῦσι κλαπάτσαν, θέλοντες διὰ τῆς ἐπωνυμίας ταύτης νὰ χαρακτηρίσουν μορφήν τῆς νόσου ἀθεράπευτον, τὰς δὲ δύο ἄλλας μορφάς, βδέλλαν. Τοῦτο δὲν εἶναι ἀκριβὲς ὡς θὰ ἀναπτύξω κατωτέρω, τὴν ἐπωνυμίαν δὲ τῆς νόσου κλαπάτσαν μεταχειρίζονται οἱ ποιμένες τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος δι' ὅλας ἀνεξαιρέτως τὰς μορφάς τῆς Διστομιάσεως.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω συνάγεται : ὅπως ἡ διστομίασις ἀνα-

πτυχθῆ πρέπει νὰ ὑπάρχη ἐπὶ τῶν βοσκῶν τὸ σπέρμα (αὐγὸν) τῆς νόσου, ὑγρασία, θερμοκρασία εὐνοϊκὴ καὶ ὁ διάμεσος ξενίζων σαλήγκαρος. Ἐν λείψῃ εἰς τῶν ὄρων τούτων, κατ' ἀνάγκην ἢ ἐκκόλαψις τῶν αὐγῶν δὲν λαμβάνει χώραν, ἢ διακόπτεται ὁ βιολογικὸς κύκλος τοῦ πολυμόρφου τούτου παρασίτου καὶ συνεπῶς τοῦτο καταστρέφεται.

Ἡ Κτηνιατρικὴ Ἐπιστήμη διὰ τὴν καταπολέμησιν τῆς Διστομιάσεως (βδέλλας - κλαπάτσας) ὑποδεικνύει ἰον τὰ προσωρινὰ μέτρα, ἰὰ ὁποῖα εἶναι προφυλακτικὰ καὶ τὰ θεραπευτικὰ καὶ 2ον τὰ Ριζικὰ μέτρα, τουτέστι ἰὰ μέτρα ἐκεῖνα ποὺ σκοπὸν ἔχουν νὰ ἐξαλείψουν διὰ παντὸς εἰς τὰς βοσκὰς τὴν νόσον καὶ νὰ κρατοῦν πάντα τὰ ποιμνιά των ὑγιᾶ.

Τὰ προφυλακτικὰ μέτρα συνίστανται εἰς τὸ νὰ μὴ ὀδηγῶσι πρὸς βοσκὴν οἱ ποιμένες τὰ πρόβατά των εἰς Λειβάδια ὑγρὰ καὶ βαρυνκὰ, ποὺ ξέρουν ὅτι τὸ χόρτον κραταίει ἀβδέλλα. Τὰ βδελιασμένα, καθὼς καὶ τὰ ὑποπτα πρόβατα, νὰ τὰ χωρίζουν ἀπὸ τὰ ὑγιᾶ, καθόσον, ὡς προκύπτει ἐκ τῶν ἀναφερομένων, ἢ μετάδοσις τῆς νόσου ἀπὸ τὰ ἀσθενῆ εἰς τὰ ὑγιῆ εἶναι ἀναπόφευκτος. Ἡ κόπρος τῶν προσβεβλημένων ζώων συνανθροίζεται κάθε ἡμέραν εἰς σωρὸν καὶ νὰ χρησιμοποιεῖται πρὸς λίπανσιν τῶν λειβαδίων ἀφ' οὗ ἀναμιχθῆ με ἀσβέστιον.

Τὰ θεραπευτικὰ συνίστανται εἰς τὸ νὰ ποτίζουν οἱ ποιμένες τὰ βδελιασμένα πρόβατά των με αἰθέριον ἐκχύλισμα ἄρρενοπτερίδος. Τὸ φάρμακον τοῦτο εἶνε ἐξαιρετικὸν καὶ τὸ μοναδικὸν διὰ τὴν θεραπείαν τῶν βδελιασμένων ζώων, ἢ δὲ θεραπεία των εἶναι σύντομος καὶ τελεία, ὅταν οἱ ποιμένες τὸ χρησιμοποιήσουν εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς προσβολῆς τῆς νόσου καὶ ἀκόμη ἐφ' ὅσον ἔχουν τὸν καιρὸν, καὶ ὅχι ὅταν τὰ πρόβατά των εἶναι ἐτοιμοθάνατα. Καὶ εἰς τὴν περὶπτωσιν ἀκόμη αὐτὴν τὸ φάρμακον φονεύει τὰς ἐντὸς τοῦ ἥπατος βδέλλας, ἀλλὰ δὲν διορθώνει τὸ κατεστραμμένον πλέον ὄργανον, οὔτε δίδει ζωὴν

εις τὰ ἀναιμικά και ἐξηντλημένα πρόβατα, τὰ ὁποῖα ἐκ τῆς καταστάσεώς των εἶνε καταδικασμένα εις βέβαιον θάνατον.

Ὁρος ἀπαραίτητος διὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ ἐκχύλισματος εἶναι νὰ περιέχη τοῦτο τὴν πρέπουσαν ἀναλογίαν τῶν συστατικῶν του, διότι ἐν ἐναντία περιπτώσει, ἐπόμενον εἶνε, διὰ τῶν συνήθως χορηγουμένων δόσεων τοῦ φαρμάκου, εἶτε νὰ μὴ δώση τοῦτο τὰ ἀναμενόμενα ἀποτελέσματα, εἶτε νὰ δηλητηριάσῃ τὰ ζῷα. Διὰ τὰς καθωρισμένας δόσεις τῶν ποιοσμάτων πρέπει τὸ ἐκχύλισμα νὰ περιέχη 24—25 ο)ο φιλισίνης, εις τὴν εἰσχώρησιν δὲ ἐντὸς τοῦ ἥπατος τοῦ συστατικοῦ τούτου φαρμάκου ὀφείλεται ὁ θάνατος τῶν βδελλῶν ἐκεῖ. Τὸ αἰθέριον ἐκχύλισμα ἀρρενοπτέριδος τοῦ Γαλλικοῦ ἐργουτασίου Ζινιοῦ, φαίνεται, ὅτι ἔδωσε μέχρι τοῦδε ἄριστα ἀποτελέσματα, και εις τὰ ἡγγυημένα θεραπευτικὰ ἀποτελέσματά του ὀφείλεται ἡ διάδοσις του καθ' ὄλην τὴν Ἑλλάδα.

Τὸ φάρμακον τοῦτο πωλεῖται εις ὅλα τὰ φαρμακεία και τὰ Γραφεῖα τῆς Ἑλληνικῆς Γεωργικῆς Ἑταιρείας.

Ἡ δόσις τοῦ φαρμάκου τούτου διδεται εις τὰ ζῷα ἀναλόγως τοῦ βάρους τοῦ σώματός των, διὰ τοῦτο εις τὸ αὐτὸ εἶδος τῶν ζῶων αἱ δόσεις ποικίλλουν.

Ἡ ἡμερησία δόσις τοῦ ἀναφερομένου ἐκχύλισματος διὰ τὰ κριάρια, τὰ μεγαλόσωμα (καμπίσια) πρόβατα εἶνε ἓνα και μισὸ (1 1)2 δράμι, διὰ τὰ μικρόσωμα (βουνίσια) τὰ μπερνάκια και τὰ ἀρνιά ἓνα (1) δράμι, διὰ τοὺς βόας και ἀγελάδας τέσσαρα και μισὸ 4 1)2 δράμια και διὰ τὰ μοσχάρια τρία (3) δράμια.

Ἡ δόσις αὕτη τοῦ φαρμάκου πρέπει νὰ ἐπαναλαμβάνεται ἐπὶ τέσσαρας ἡμέρας κατὰ συνέχειαν εις τὰ ἐλαφρὰ βδελλιασμένα και ὑποπτα πρόβατα, ἐπὶ πέντε ἡμέρας κατὰ συνέχειαν εις τὰ πολὺ βδελλιασμένα και τὰ γκουσασμένα πρόβατα. Ἐκάστη δόσις πρέπει νὰ ἀναμιγνύεται μὲ πενταπλασίαν ποσότητα

μαγειρικοῦ ἐλαίου καὶ ἡ ἀνάμιξις νὰ γίνεται κάθε ἡμέραν ποτίσματος. Ἡ ἰδέα τῶν ποιμένων ὅτι τὸ φάρμακον δὲν κάνει ἐνέργειαν, ὅταν ἀραιωθῆ με πενταπλασίαν ποσότητα ἐλαίου εἶνε ἐσφαλμένη καὶ ὅσοι ἔξακολουθήσουν νὰ δίδουν τὸ φάρμακον με ὀλιγώτερον λάδι θὰ διατρέξουν τὸν κίνδυνον νὰ ἰδοῦν τὰ πρόβατά τους μετὰ ποτίσματα νὰ πίπτη τὸ μαλλί τους, νὰ πρίσκωνται τὰ κεφάλια τους, καὶ πολλὰς φορὰς νὰ στραβώνωνται.

Τὸ φάρμακον πρέπει νὰ δίδεται ὅταν τὰ ζῷα εἶνε νηστικά, καὶ διὰ τοῦτο τὰ ποτίσματα γίνονται τὸν μὲν χειμῶνα τὸ πρωῖ, τὸ δὲ καλοκαίρι τὸ ἀπόγευμα εἰς τὰς τρεῖς μ. μ., μετὰ δὲ τὸ πότισμα πρέπει νὰ μένουν δύο ἀκόμη ὥρας νηστικά.

Οἱ ποιμένες ἔχουν κακὴν συνήθειαν νὰ μὴ ἀφίνουν τὰ πρόβατά τους νὰ πίνουν νερὸ τὰς ἡμέρας τῶν ποτισμάτων, διότι ἔχουν τὴν γνώμην ὅτι με τὸ νερὸ ἀραιώνεται τὸ φάρμακον ἐντὸς τοῦ στομάχου καὶ οὕτω δὲν φέρει ἀποτέλεσμα. Τοῦτο δὲν εἶνε ὀρθόν: Τὸ φάρμακον τὸ πολὺ μετὰ δύο ὥρας φεύγει ἀπὸ τὸ στομάχι, κρατοῦντες δὲ οὗτοι τὰ πρόβατά τους διψασμένα ἐπὶ 4—5 ἡμέρας δὲν κάμνουν ἄλλο παρὰ νὰ τὰ βασανίζουν, καὶ νὰ εἶναι ἡ ἀφορμὴ νὰ μὴ βόσκουν ἐπαρκῶς, κατὰ τὰς ἡμέρας ποὺ ἔχουν ἀνάγκη νὰ τρῶνε καλλίτερα.

Ἴσα - ἴσα τὰς ἡμέρας ποὺ γίνονται τὰ ποτίσματα τὰ πρόβατα πρέπει νὰ τρέφονται ἐπὶ πλέον με πίτυρα, βρώμη, κριθάρι κτλ. διὰ νὰ ἀντέχουν περισσότερον εἰς τὴν ταραχὴν ποὺ τοὺς προκαλεῖ τὸ φάρμακον, καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον νὰ ἀναλάβουν ταχύτερον ἀπὸ τὴν νόσον.

Κατὰ τὸ πότισμα πρέπει οἱ ποιμένες νὰ ἔχουν πρόχειρον μετἀλλινον ἢ ὑάλινον μέτρον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου νὰ χύνουν τὴν ἀπαιτουμένην δόσιν φαρμάκου ἀναμεμιγμένου μετὰ τοῦ ἐλαίου, καὶ με τοῦτο νὰ ρίπτουν ἐντὸς τοῦ στόματος τῶν

ζῶων τὸ φάρμακον, διὰ μέσου μεταλλίνου χωνίου. Κατὰ τὸ πότισμα δὲν πρέπει οὔτοι νὰ ὑψώνουν ὑπερβολικὰ τὸ κεφάλι τῶν προβάτων, οὔτε νὰ τὸ στρίβουν πολὺ δεξιὰ ἢ ἀριστερά, νὰ τὰ στραβολαιμιάζουν, διότι, ἀντὶ τὸ φάρμακον νὰ πέσῃ ἀπὸ τὸ στόμα εἰς τὸ στομάχι, κατέρχεται εἰς τοὺς πνεύμονας, καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν τὰ ζῶα μετὰ τινὰς ὥρας θνήσκουν (σκάνε). Ὅταν εἰς ἓνα ποιμνιον, εἰς ὀλίγες ἡμέρας παρουσιάζονται 3—8—10 πρόβατα βδελλιασμένα καὶ ὁ κάτοχος γνωρίζει ὅτι τὰ πρόβατά του ἐβόσκησαν εἰς βαρυκὰ, δὲν πρέπει νὰ περιμένη νὰ ἐκδηλωθῇ ἡ νόσος σὲ ὅλα, διὰ νὰ ἀποφασίσῃ τὸ πότισμά τους. Εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν κάθε ἡμέρα ποὺ παρέρχεται χειροτερεύει ἢ κατάστασις τῆς ζωῆς του, καὶ ὅταν τέλος λάβῃ τὴν ἀπόφασιν τοῦ ποτίσματος, τότε πλέον εἶνε ἀργά, καὶ δὲν κάνει ἄλλο παρὰ νὰ δαπανᾷ ἀσκοπῶς τὰ χρήματά του δι' ἀγορὰν φαρμάκου.

Εἰς τοὺς ποιμένας εἶναι ριζωμένη ἡ πρόληψις ὅτι τὸ ἐκχύλισμα τῆς ἀρρενοπέριδος φονεύει μέσα εἰς τὸ σκότι τὲς μεγάλες ἀβδέλλες, ἀλλ' ὅτι δὲν κάνει τίποτα, δὲν φονεύει τὲς βδέλλες τὶς μικρὰς, τὰ ἔμβρυα (μουχοίτσα), τοῦτέστι πιστεύουν ὅτι τὸ φάρμακον δὲν εἶνε ἀποτελεσματικὸν εἰς τὸ πρῶτον στάδιον τῆς ἐξελίξεώς του ἐντὸς τοῦ ἥπατος. Πλάνη φοβερὴ τῶν ποιμένων, ἣτις ἐστοίχισε κατ' ἐπανάληψιν τὴν ἀπώλειαν ὀλοκλήρου τοῦ ποιμνίου των, πρόληψις ἀστήρικτος, τῆς ὁποίας τὰ ἀποτελέσματα ὑπῆρξεν ἡ πανωλεθρία τῶν προβάτων τὰ ἔτη 1915 καὶ 1920, ὅτε οὔτοι ἔχασαν τὰ κοπάδια τους καὶ ἔμειναν μὲ τὰ σκυλιὰ καὶ τὶς ἀγκλίτσες, πρὸς ἀνυπολόγιστον ζημίαν καὶ αὐτῶν τῶν ἰδίων καὶ τοῦ ἐθνικοῦ πλούτου.

Πολλὰς φορὰς συμβαίνει νὰ ποτιστοῦν μὲ φάρμακον πρόβατα βδελλιασμένα καὶ μὲ γκοῦσαν, καὶ ἡ γκοῦσα νὰ ἐξαλειφθῇ καὶ τὰ ζῶα νὰ παρουσιάσουν σημεῖα θεραπείας, ὕστερα ὅμως ἀπὸ ὀλίγο καιρὸ τὰ πρόβατα αὐτὰ παρουσιάζουν ὅλα τὰ σημεῖα ὅτι εἶναι βδελλιασμένα. Εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν

ἐν ἀπὸ τὰ τρία συμβαίνει ἢ ἡ ποσότης τοῦ φαρμάκου κατὰ τὰ ποτίσματα ἦτο μικρὰ ἢ ὁ ἀριθμὸς τῶν ποτισμάτων ἦτο ἀνεπαρκής, ἢ τὰ πρόβατα ὑπέστησαν νέαν προσβολὴν τῆς νόσου.

Ὅταν ἡ γκοῦσα παρουσιάζεται ἐκ νέου εἰς ποτισμένα πρόβατα μετὰ 15-20-30 ἡμέρας, τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ τὴν ἀναζητήσωμεν εἰς τὴν πρώτην ἢ τὴν δευτέραν ἀπὸ τὰς ἀναφερομένας περιπτώσεις. Οἱ ποιμένες εἴτε ἀπὸ ἄγνοιαν, εἴτε ἀπὸ κακῶς ἐννοουμένην οἰκονομίαν, δὲν χορηγοῦν εἰς τὰ βδελλισμένα πρόβατά τους τὰς ἀναλόγους δόσεις τοῦ φαρμάκου ἢ δὲν κάμνουν τὸν ἀναγκαιοῦντα ἀριθμὸν ποτισμάτων. Πολλὰκι οὗτοι ποτίζουν μὲ ἓνα κίλο φαρμάκου ἑκατὸ καὶ πλέον πρόβατα καὶ παραπονοῦνται ὅτι ταῦτα δὲν ἐθεραπεύθησαν, διότι τὸ φάρμακον δὲν ἦτο γνήσιον, ἢ ἐν ᾧ ἐπότισαν μὲ φάρμακον δύο, ἔστω τρεῖς φορές, δὲν ἔγειναν καλὰ τὰ πρόβατά τους, διότι τὸ φάρμακον δὲν ἦτο καλό. Τὴν μὴ θεραπείαν τῶν προβάτων τῶν δὲν πρέπει νὰ τὴν ἐπιρρίπτουν εἰς τὸ φάρμακον ἀλλὰ εἰς τὴν χορηγουμένην μικρὰν ποσότητα τούτου. Τὸ ἐκχύλισμα τῆς ἀρρενοπιτέριδος, ὅταν χορηγεῖται εἰς ποσότητα ἀνεπαρκῆ, φονεῦει μόνον ὅσες βδέλλες ὑπάρχουν μέσα εἰς τὴν μεγάλην φλέβαν τοῦ σκοτιοῦ, ὄχι ὁμως καὶ ὅσες ὑπάρχουν μέσα εἰς τὰς διακλαδώσεις τῆς, ὡς ἐκ τούτου τὰ πρόβατα ταῦτα ἐντελῶς θεραπευόμενα παρουσιάζουν πάλιν τὴν γκοῦσαν, ὅταν αἱ βδέλλες ἀπὸ τὰς διακλαδώσεις ἐγκατασταθοῦν μέσα εἰς τὴν μεγάλην φλέβα τοῦ σκοτιοῦ. Ὅταν ὁμως ἡ γκοῦσα ἐμφανισθῇ εἰς ποτισμένα πρόβατα μετὰ 3 — 4—6 μῆνας, τότε πρέπει νὰ ἀποδώσωμεν τοῦτο εἰς νέαν προσβολὴν τῶν προβάτων ὑπὸ τῆς νόσου. Οἱ κτηνοτρόφοι πρέπει νὰ ἔχουν ὑπ' ὄψιν των ὅτι τὸ φάρμακον φονεῦει τὰς βδέλλας καὶ οὕτω θεραπεύονται τὰ πάσχοντα ζῶα, ἀλλ' ὅτι δὲν προφυλάσσει αὐτὰ ἀπὸ νέας προσβολῆς. Τὰ θεραπευθέντα ἀπὸ τὴν διστομίασιν ποίμνια, ἐφ' ὅσον παραμένουν ἐντὸς μολυσμένων βοσκῶν ἀφεύκτως θὰ προσβληθῶσιν ἐκ νέου

καὶ ἡ δευτέρα προσβολὴ εἶναι λίαν ἐπικίνδυνος καὶ θανατηφόρος.

Τὰ ριζικὰ μέτρα κατὰ τῆς Διστομιάσεως (βδέλλας—κλαπάτσας) εἶνε ἐκεῖνα ποὺ σκοπὸν ἔχουν νὰ καταστρέψουν διὰ παντὸς τὰ παράσιτα ἐπὶ τῶν βοσκῶν, ὥστε νὰ βόσκουν ἐκεῖ τὰ ζῶα χωρὶς φόβον νὰ πάρουν τὴν νόσον.

Διὰ τὰς μεγάλας ἐκτάσεις τῶν βαρυκῶν βοσκῶν ἐνδείκνυται νὰ ἀνοιχθοῦν χάνδακες διὰ τῶν ὁποίων νὰ διοχετεύωνται ἐκεῖθεν τὰ λιμνάζοντα νερά, ἂν δὲ ἐντὸς τῶν βοσκῶν τούτων ὑπάρχουν κατὰ διαστήματα λοῦμπες νὰ ἐπιχωματωθοῦν. Ἐξαιρέτα ἀποτελέσματα πρὸς καταπολέμησιν τῆς νόσου εἰς τὰς ὑγρὰς βοσκὰς δίδει ἡ κατ' ἐπανάληψιν ἐπίπασις τούτων μὲ κόνιν ἀσβέστου, ἀπὸ τοῦ μηνὸς Μαΐου μέχρι Σεπτεμβρίου. Ἡ ἄσβεστος εἰς ἀναλογίαν: 1 : 1000 φονεῦει ἀκαριαίως τὰ παράσιτα τῆς Διστομιάσεως, ἐπομένως σκορπίζοντες κόνιν ἀσβέστου εἰς ἀναλογίαν 50 — 70 ὀκάδες κατὰ στρέμμα ἐπὶ τῶν ὑγρῶν λειβαδίων, ὄχι μόνον τὴν κατασιροφὴν τῶν παρασίτων ἐπιτυγχάνουσιν, ἀλλὰ καὶ αὐτὰ τὰ σαλιγκάρια, τὰ ἀπαραίτητα αὐτὰ ζωάρια εἰς τὴν ἐξέλιξιν των φονεῦομεν. Διὰ τῆς ἀσβεστώσεως τῶν βοσκῶν ἐπιτυγχάνομεν ἐκτὸς τῆς ἀπολυμάνσεως καὶ τὴν λίπανσιν τούτων, ἡ ἀπόδοσις δὲ τοῦ χόρτου τὰ ἐπόμενα ἔτη θὰ εἶνε πλουσιωτέρα καὶ ἀσφαλῶς θὰ καλύψῃ τὰς δαπάνας τῆς ἀσβεστώσεως.

Ριζικὸν ἐπίσης μέτρον διὰ τὴν καταστροφὴν τῆς βδέλλας εἰς τὰς ρίζας τοῦ χόρτου εἶνε τὸ καύσιμον τοῦ χόρτου τοὺς θερινοὺς μῆνας καὶ τὸ ὄργωμα τοῦ λειβαδίου τὸ φθινόπωρον. Ἡ δαπάνη τοῦ ὄργωματος θέλει καλυφθῆ ἔκ τοῦ ἀφθόνου χόρτου τὸ ὁποῖον θὰ ἀναφανῆ τὰ μετέπειτα ἔτη,

Ἄν οἱ ποιμένες μεταχειρισθοῦν τὰ ἄνω μέτρα πρὸς ἀπολύμανσιν τῶν βοσκῶν ἀπὸ τὰ παράσιτα τῆς βδέλλας, θὰ εἶνε βέβαιοι ὅτι εἰς τὸ μέλλον τὰ πρόβατά των δὲν θὰ βδελλιάζουσι πλέον ἐντὸς τούτων.

Δὲν ἀρκεῖ μόνον ἡ ἀπολύμανσις τῶν βοσκῶν ὅπως μὴ βδελλιάζουσι τὰ πρόβατα πλέον ἐντὸς τούτων. Εἶνε ἀνάγκη καὶ τὸ ποιμνιον ὀλόκληρον ποῦ βόσκει ἐκεῖ νὰ μὴ ἔχη πρόβατα βδελλιασμένα. Ἀφοῦ εἶνε βεβαιωμένων ὅτι ἀπὸ τὰ βδελλιασμένα πρόβατα βγαίνουν τὰ αὐγὰ τῆς βδέλλας, τὰ ὁποῖα μὲ τὰς γνωστὰς μεταμορφώσεις των προσκολλῶνται εἰς τὰς ρίζας τοῦ χόρτου μὲ μορφὴν κύστεων, εἶνε φανερὸν ὅτι ὅταν εἰς ἓνα ποιμνιον ὑπάρχουν 2-5-10 πρόβατα βδελλιασμένα, ἀφεύκτως θὰ μεταδώσουσι τὴν νόσον μετὰ 1-2-3 ἔτη καὶ εἰς τὰ λοιπα πρόβατα τούτου, συνεπῶς πᾶσα δαπάνη δια τὴν ἀποστράγγισιν τοῦ ἐδάφους καὶ τὴν ἀπολύμανσιν τῶν βοσκῶν θὰ εἶνε ματαία καὶ χωρὶς ὠφέλειαν.

Ὅταν ὁ ποιμὴν πρόκειται νὰ ὀδηγήσῃ τὰ πρόβατά του εἰς βοσκὴν ἀπολυμασμένην, καθαρήν, πρέπει νὰ εἶνε βέβαιος ὅτι οὐδὲν ἀπολύτως πρόβατον τοῦ ποιμνίου εἶνε βδελλιασμένον, καὶ ὅπως εἶνε βέβαιος περὶ τούτου πρέπει νὰ ποτίσῃ μὲ φάρμακον ὅλα ἀνεξαιρέτως τὰ πρόβατά του, καὶ ἂν ὑποτεθῇ ὅτι μερικά τούτων δὲν εἶνε βδελλιασμένα τὸ φάρμακον δὲν τοὺς κάνει κακόν, πρόκειται περὶ μικρᾶς τινοῦ δαπάνης ἐπὶ πλέον διὰ φάρμακον. Ὅταν ὑγιᾶ πρόβατα βόσκουν εἰς λειβάδι καθαρὸ οὐδέποτε παίρνουν βδέλλα, καὶ ἂν ἀκόμη τοῦτο εἶνε ὑγρὸν καὶ βαρυκόν, τότε μόνον διὰ παντὸς ὁ ποιμὴν θὰ εἶνε ἥσυχος διὰ τὰ πρόβατά του ὑπὸ τὴν βδέλλα. Εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην, ὅταν οἱ ποιμένες εὐρεθῶσι εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ προσθέσωσι ἐξ ἀγορᾶς ἢ ἀλλαγῆς εἰς τὸ ποιμνιὸν των ξένα πρόβατα ἢ ἀρνιά ἢ κριάρια, τότε ἐπιβάλλεται πρὶν τὰ σμίξουσιν μὲ τὰ ἰδικά τους, νὰ τὰ ποτίσωσι μὲ φάρμακον, ἄλλως διατρέχουσιν τὸν κίνδυνον ἀπ' αὐτὰ νὰ μολυνθῇ τὸ χόρτον τῆς βοσκῆς καὶ νὰ βδελλιάσωσι τὰ πρόβατά των.

Ὅπως καταστῆ δυνατὴ ἡ καταπολέμησις τῆς Διστομίας παρὰ τῶν κτηνοτρόφων εἰς τὰς βοσκὰς, ἀρκεῖ εἰς κάθε περιφέρειαν νὰ εὐρεθῇ εἷς ποιμὴν, εἷς κάτοχος λειβαδεῶν, οἱ

ὅποιοι, λαμβάνοντες τὴν πρωτοβουλίαν, νὰ ἀποφασίσουν νὰ ἐνεργήσουν τῆ ἀπολύμανσιν τῶν βοσκῶν των κατὰ ἓνα τῶν ἀναφερομένων τρόπων.

Ὅταν οἱ γείτονες ἀντιληφθῶν δι εἰς τὰ ἀπολυμασμένα λειβάδια τὰ πρόβατα δὲν βδελιάζουσι, θὰ τοὺς ὀδηγήσῃ τὸ συμφέρον των νὰ κάμουν καὶ αὐτοὶ τὸ ἴδιο πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν. Ἡ Διστομιάσις ἐπικρέμαται ὡς ἡ σπάθη τοῦ Δαμοκλέους ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ποιμένων, ἐκ τῆς νόσου δὲ ταύτης διατρέχουσι τὸν κίνδυνον πολλοὶ ἐξ αὐτῶν πλούσιοι νὰ καταστήσουν εἰς ὀλίγας ἡμέρας πένητες, ἂν δὲν θελήσουν νὰ ἐφαρμόσουν τὰ ριζικὰ καὶ ἀποτελεσματικὰ μέτρα τῆς καταπολεμήσεως τῆς νόσου ταύτης εἰς τὰς βοσκάς.

Μὲ τὸ νὰ σπεύδουν οἱ ποιμένες νὰ προμηθεύωνται φάρμακον καὶ νὰ ποτίζουν τὰ ἐκάστοτε προσβαλλόμενα ἀπὸ βδέλλαν πρόβατά τους, τοῦτο ἀποτελεῖ στοιχειῶδες μέτρον διὰ νὰ σώσουν προσωρινῶς τὴν περιουσίαν τους, ἀλλ' ἵνα ἀπαλλαγῶσι μὲ τὸν καιρὸν ἀπὸ τὴν μάστιγα τῆς βδέλλας, εἶνε ἀνάγκη νὰ καταγίνουν εἰς τὴν καταστοφὴν τοῦ παρασίτου ἐπὶ τοῦ χόρτου τῶν βοσκῶν. Ὅταν εἰς μίαν περιφέρειαν ὑπάρχει ἐλωνοσία, οἱ φρόνιμοι ἄνθρωποι δὲν περιορίζονται μόνον νὰ ὑποβάλουν τοὺς ἀσθενεῖς των εἰς τὴν ἐνδεικνυομένην ἰατρικὴν θεραπείαν διότι τὸ τοιοῦτον ἀποτελεῖ προσωρινὸν μέτρον, ἀλλὰ φροντίζουν νὰ ἀποστραγγίσουν τὸ ἔδαφος ἀπὸ τὰ νερὰ καὶ νὰ ἐπιχωματώσουν τὰ ἔλη διὰ νὰ ἐξαλείψουν πᾶσαν ἐστίαν πού καλλιεργεῖται ἡ νόσος, καὶ ἡ ἐργασία αὕτη ἀποτελεῖ τὰ ριζικὰ μέτρα διὰ τὴν ἀποτελεσματικὴν καταπολέμησιν τῶν πυρετῶν, οὕτω καὶ οἱ κτηνοτρόφοι εἰς τὴν ἀνάλογον περίπτωσιν τῆς βδέλλας τῶν προβάτων πρέπει νὰ στρέψουν ὅλην τὴν προσοχὴν των εἰς τὴν καταπολέμησιν τῆς νόσου ταύτης εἰς τὰς βοσκάς.

Δὲν εἶνε βᾶσιμος ἡ γνώμη μερικῶν ποιμένων ὅτι τὰ πρόβατα παίρνουν τὴν βδέλλα μόνον τὴν ἀνοιξιν ἢ τὸ φθινόπω-

ρον. Όταν τα πρόβατα βόσκουν εις λειβάδια μολυσμένα παίρνουν την βδέλλα ὅλον τὸν χρόνον διότι εις τὰς ρίζας τοῦ χόρτου τούτου, ὑπὸ μορφὴν κύστεων τὰ παράσιτα τῆς νόσου παραμένουν ἐπὶ χρόνον ἀόριστον. Όταν ὁ καιρὸς εἶναι εὐνοϊκὸς διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ αὐτοφυοῦς χόρτου, καὶ ὅταν τοῦτο μεγαλώσῃ, τότε τὰ πρόβατα τρώγουν τὰς κορυφὰς τοῦ χόρτου καὶ οὕτω ἀποφεύγουν νὰ πάρουν βδέλλαν, ἢ τὴν παίρνουν ὀλίγον κατ' ὀλίγον καὶ κατὰ μικρὸν ἀριθμὸν, ὅτε εἶνε δυνατόν νὰ αὐτοθεραπευθοῦν, ἢ νὰ δοθῇ καιρὸς εἰς τοὺς ποιμένας νὰ τὰ σώσουν. Όταν ὅμως ὁ καιρὸς εἶνε δυσμενὴς διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ αὐτοφυοῦς χόρτου, ὅταν τοῦτο δὲν μεγαλώσῃ, ἀπορρίξῃ ἢ γῆ, τότε τὰ πρόβατα εἶνε ὑποχρεωμένα νὰ βοσκήσουν εἰς τὰς ρίζας τούτου, καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν καταπίνοντα ρίζας μὲ κύστεις βδέλλας, εἰσάγουν εἰς τὸ στομάχι τους μέγα ἀριθμὸν καθ' ἡμέραν ἀπὸ κύστεις, αἱ ὁποῖαι προκαλοῦσι καὶ τὴν ὀξυτάτην μορφὴν τῆς νόσου, τὴν ὡς τὸ πλεῖστον θανατηφόρον.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

007000050408

ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΟΙ!

Μη περιμένετε πρώτα να πάνθουν βδέλλα (κλαπάτσα) τα πρόβατά σας,
για να τους δώσετε

ΤΗΝ ΑΡΡΕΝΟΠΤΕΡΙΔΑ ΖΙΝΙΟΥ

Φροντίζετε να τους δώσετε προληπτικῶς πρὶν ἀρρωστήσουν δύο ἢ
τρεις φορές τὸν χρόνον μίαν δόσιν

ΑΡΡΕΝΟΠΤΕΡΙΔΑ ΖΙΝΙΟΥ

Τότε θὰ διατηρῆτε τὸ κοπάδι γερό, παχὺ καὶ δυνατό. Μὲ αὐτὸν τὸν
τρόπον δὲν θ' ἀρρωστήσουν τὰ πρόβατά σας ἐν καιρῷ ἐπιδη-
μιῶν.

Επιμένετε να σᾶς δίδουν τὴν πολὺ γνωστὴν μάρκα

«ΑΡΡΕΝΟΠΤΕΡΙΣ ΖΙΝΙΟΥ»

Εἶνε μία ἐγγύησις γιὰ τὴν θεραπεία.

Gignoux frères et Barbezat Ἐργοστασιάρχης ἐν Decines près
Lyon (France)

ΑΘΗΝΑΙ. ΟΔΟΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ 53

ΓΕΩΠΟΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Αί ασθένειαι εσπεριδοειδῶν Πόρου, Παν. Ἀναγνωστοπούλου	»	2.—
Ἡ Σουλτανίνα, Εὐγενίου Γενιδουναῖ	»	5.—
Τὸ φυλλοξηρικὸν ζήτημα ἐν Ἑλλάδι, Π. Ἀντωνοπούλου	»	5.—
Τυρός Ἀγραφῶν ἢ Ἑλληνικὴ Γραβιέρα, Ν. Π. Ζυγούρη	»	8.—
Τὰ καλλωπιστικὰ δένδρα καὶ οἱ καλλωπιστικοὶ θάμνοι μας		
Ἄ. Χατζηνικολάου	»	5.—
Ἡ σταφύλι Τσαούσι Παν. Κ. Παπαδοπούλου	»	5.—
Ἡ Πύκνωσις τῶν ἀγροτ. τετηθυσμῶν	»	10.—

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΟΥ ΓΕΩΡΓΟΥ

Ἡ φισικιά, Ν. Περόγλου	Δραχ.	1.20
Ἡ κόττα, Ν. Δενδραμῆ	»	1.20
Τὸ βαμβάκι, Π. Παπαγεωργίου	»	1.20
Ὁ περονόσπορος τῆς ἀμπέλου, Γ. Κυριακοῦ	»	1.20
Ἡ διστομίασις (κλαπάτσα), Δ. Ἀγγελικοπούλου	»	2.—
Αἱ τροφαὶ τῶν κτηνῶν, Παναγ. Δεκάζου	»	2.—
Ὁ Συνεταιρισμὸς καὶ τὸ χωριό μου, Β. Γανώση	»	2.—
Ἡ πνιὰ καὶ ἡ πῆξις τοῦ γάλακτος, Ν. Ζυγούρη	»	2.—
Ἡ ἔκθεσις τοῦ Μισιρᾶ, Π. Μπούρα	»	1.—
Ἐμβολιασμὸς τῶν δένδρων, Ν. Βοσυνιώτου	»	5.—
Τὰ λιπάσματα τῶν φυτῶν, Π. Κ. Χάσιου	»	5.—
Ὁδηγίαι διὰ τοὺς σφαιροφόρους, Π. Παπάζογλου	»	2.—
Τὸ λάδι, Ν. Λύχνου	»	3.—
Ἡ ἐλγά, Ι. Σορδίνα	»	5.—
Ὁ καπνός, Ν. Η. Ἀναγνωστοπούλου	»	3.—
Ὁδηγίαι φυτεύσεως καὶ μεταφυτ. τῶν δένδρων Ι. Μπρισεῖ	»	3.—
Τὸ κλάδευμα τῶν ὄπωροφόρων δένδρων ἐν Ἑλλάδι, Ι. Μπρισεῖ	»	3.—
Ὁδηγίαι δια τὴν ἐγκατάστασιν λαχανοκῆπων Π. Νουάρ	»	2.—
Μηλέα καὶ Ἀπίδα Ν. Βοσυνιώτου	»	5.—
Χοιροτροφία Ν. Η. Ἀναγνωστοπούλου	»	8.—
Ἡ καλλιέργεια τῶν ζαχαροτεύτων καὶ κτηνοτροφικῶν τεύτων Σ. Παπανδρέου	»	3.—
Ἡ καλλιέργεια τῆς πατάτας, Π. Α. Δεκάζου	»	5.—
Τὸ ἀμπέλι, ἡ σταφίδα καὶ ἡ σουλτανίνα, Β. Κριμπᾶ	»	5.—
Τὸ Κουνουλι ἢ ἡ Ἑλληνικὴ σιροτροφία, Π. Χ. Παπάζογλου	»	5.—
Τὰ βόδια καὶ αἱ ἀγελάδες μας Γ. Ψάλτη	»	5.—
Ἡ πορτοκαλέα καὶ τὰ ἄλλα ξυνά Θ. Ψάλτη	»	5.—
Ὁ κῆπος, J. Brichet	»	5.—
Πῶς πρέπει νὰ ταξιδεύονται τὰ φρούτα, Ν. Βοσυνιώτου	»	3.—
Τὰ κουνέλια, Γεωγ. Ψάλτη	»	5.—
Τὸ Κρασί Παν. Πύργα	»	2.—
Πρακτικὸς ὁδηγὸς Μελισσοκομίας Ν. Μπαμιώτου	»	5.—
Ἡ Ἀρρώστιες τῶν πουλερικῶν, Ι. Σ. Μανιατάκη	»	5.—
Τὸ Κρασί, Π. Πύργα	»	2.—